

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДНІПРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖЕНО

вченою радою ДДТУ

від 22.09.2022 року, протокол № 9

Голова вченої ради, в.о. ректора

 Віталій ГУЛЯЄВ

«22» 9 2022 р.

ПОЛОЖЕННЯ

**про порядок реалізації здобувачами вищої освіти
Дніпровського державного технічного університету
права на вільний вибір навчальних дисциплін**

Кам'янське

2022

1 ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Положення про порядок реалізації здобувачами вищої освіти Дніпровського державного технічного університету (ДДТУ) права на вільний вибір навчальних дисциплін (далі - Положення) забезпечує реалізацію здобувачами вищої освіти права на вибір навчальних дисциплін, передбаченого Законом України «Про вищу освіту» (пункт 15 частини першої статті 62).

1.2. Це Положення забезпечує умови для проведення процедури вибору:

- формування та доведення до здобувачів переліку навчальних дисциплін вільного вибору;
- здійснення вибору здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін із сформованих переліків (перелік 1 – цикл загальної підготовки, перелік 2 – цикл професійної підготовки);
- організації подальшого вивчення обраних дисциплін;
- визнання результатів навчання за обраними дисциплінами.

1.3. Вибір здобувачем вищої освіти навчальних дисциплін у межах, передбачених відповідно освітньою програмою та навчальним планом спеціальності, в обсязі, що складає не менше як 25 % загальної кількості кредитів ЄКТС, створює умови для здобувачів щодо поглиблення професійних знань у межах обраної освітньої програми, здобуття додаткових спеціальних професійних компетентностей, дає можливість ознайомитися із сучасним рівнем наукових досліджень у інших галузях знань та поглибити результати навчання за загальними компетентностями, здобути «м'які» компетентності (soft skills).

1.4. Для конкретизації планування та організації освітнього процесу на кожний навчальний рік складається робочий навчальний план спеціальності, який формується на основі навчального плану відповідної спеціальності, та затвердженого вченою радою ДДТУ переліку вибіркового дисциплін. Дисципліни вільного вибору здобувачі вищої освіти обирають самостійно, а це, в свою чергу, дає їм змогу сформувати свій індивідуальний план опанування навчальних дисциплін.

1.5. Для вибіркового дисциплін в освітніх програмах та навчальних планах має бути передбачений бюджет часу, що становить не менше 60 кредитів ЄКТС для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, не менше 22 кредитів ЄКТС для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти та не менше 10 кредитів ЄКТС для здобувачів третього (наукового) рівня вищої освіти.

1.6. Навчальні дисципліни за вибором здобувача вищої освіти – це дисципліни, які вводяться з метою задоволення його освітніх і кваліфікаційних потреб, посилення конкурентоспроможності та затребуваності на ринку праці, які сприяють його академічній мобільності, особистим інтересам, а також враховують регіональні потреби.

2 ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВА ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ НА ВИБІР НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН

2.1. ДДТУ несе відповідальність за якість викладання та належне методичне забезпечення освітніх компонентів, які пропонуються здобувачам для реалізації ними права вільного вибору. Забезпечення кафедр щодо можливості організації освітнього процесу високої якості передбачає: кадрове забезпечення, навчально-методичне забезпечення (силабуси, навчально-методичний комплекс, підручники, навчальні посібники, методичні рекомендації), інформаційне забезпечення, технічний супровід.

2.2. Реалізація вільного вибору здобувачами вищої освіти передбачає вибір відповідної кількості дисциплін із запропонованого переліку, що будуть викладатися з наступного після вибору семестру.

2.3. Обсяг кожної дисципліни за вибором становить не менше 3 кредитів.

2.4. Вивчення дисциплін за вибором починається в такі терміни:

- для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) та третього (наукового) рівнів – з першого року навчання (другого семестру);

- для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) – з першого року навчання (першого семестру).

2.5. Якщо здобувач вищої освіти починає навчання після поновлення (в тому числі після академічної відпустки), переведення з іншого закладу вищої освіти з 01 вересня, то він може брати участь у виборі навчальних дисциплін із циклу вільного вибору під час подачі документів та написання заяви на поновлення (переведення).

2.6. Перелік дисциплін вільного вибору на наступний навчальний рік може змінюватися.

2.7. Обрані здобувачем навчальні дисципліни є невід'ємною складовою його індивідуального навчального плану. Невиконання будь-якої із позицій індивідуального навчального плану є академічною заборгованістю.

2.8. Якщо здобувач вищої освіти у встановлені терміни без поважної причини не скористався своїм правом вибору навчальних дисциплін, відповідні позиції його індивідуального навчального плану визначаються за пропозиціями випускової кафедри, групою забезпечення освітнього процесу відповідної спеціальності і затверджуються розпорядженням декана факультету. Відмова здобувача вищої освіти виконувати сформований таким чином індивідуальний навчальний план є грубим порушенням навчальної дисципліни і здобувач може бути відрахований з університету за невиконання навчального плану (академічна заборгованість).

2.9. Здобувач вищої освіти, який з поважної причини (хвороба, академічна мобільність тощо) не визначився із дисциплінами за вибором, має право визначитися протягом першого робочого тижня після того, як він з'явиться на заняттях.

2.10. До переліку дисциплін за вибором включаються дисципліни циклів загальної та професійної підготовки, які пройшли обговорення на відповідних

кафедрах, були рекомендовані вченою радою факультету в якості вибіркового та затверджені вченою радою ДДТУ.

2.11. Здобувачу вищої освіти може бути відмовлено у реалізації його вибору і запропоновано здійснити новий вибір у таких випадках:

- якщо кількість здобувачів вищої освіти, які обрали навчальні дисципліни загальної підготовки, є меншою за встановлені в ДДТУ мінімуми: ОР «бакалавр» - 10 осіб; ОР «магістр» - 7 осіб; ОНР «доктор філософії» - 50 %;

- якщо кількість здобувачів вищої освіти, які обрали навчальні дисципліни професійної підготовки, є меншою за встановлені в ДДТУ мінімуми (для малочисельних груп, менше 5 осіб): для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського), другого (магістерського) та третього (наукового) рівня – 50 %;

- якщо наслідком вибору навчальної дисципліни є перевищення встановленого максимуму кількості навчальних дисциплін, які здобувач вищої освіти може опанувати одночасно та/або кількості підсумкових (семестрових) форм контролю;

- якщо наслідком вибору навчальної дисципліни передбачається формування академічної заборгованості у зв'язку із відсутністю необхідного рівня вхідних знань та вмінь.

2.12. У випадку, якщо здобувачу вищої освіти відмовили у здійсненому ним виборі із причин, зазначених у пункті 2.11, йому надається можливість здійснити повторний вибір із переліку дисциплін, групи за якими вже сформовані відповідно до встановлених в ДДТУ мінімальних вимог до чисельності здобувачів у групах, і де немає перевищення встановлених ДДТУ максимумів, а також які не призведуть до повторної відмови з причин, викладених у пункті 2.11.

2.13. Обрані здобувачем вищої освіти навчальні дисципліни погоджуються деканом факультету, на якому навчається здобувач і визначаються, як невід'ємна складова індивідуального навчального плану здобувача вищої освіти. Невиконання будь-якої з позицій індивідуального навчального плану є академічною заборгованістю. Зміна здобувачем вищої освіти свого вибору після його затвердження можлива виключно за письмовим дозволом декана факультету. При цьому зміна обраних дисциплін після початку навчального семестру, в якому вони викладаються, не допускається взагалі.

Приймаючи рішення на підставі заяви здобувача вищої освіти щодо зміни вибору навчальної дисципліни, декан факультету керується обмеженнями, зазначеними у пункті 2.11, і враховує потенційні негативні наслідки такої зміни для забезпечення надання освітньої послуги за вибором іншим здобувачам вищої освіти.

2.14. Сукупний обсяг обов'язкової і вибіркової складових індивідуального плану здобувача вищої освіти, незалежно від шляхів реалізації права на вільний вибір дисциплін, повинен відповідати зазначеному в освітній програмі, за якою навчається здобувач вищої освіти.

3 ПОРЯДОК РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА ЗДОБУВАЧАМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ НА ВІЛЬНИЙ ВИБІР НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН

3.1. Терміни проведення процедури вибору здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін визначаються із необхідності своєчасного (для планування та організації освітнього процесу, його методичного та кадрового забезпечення) формування контингенту здобувачів у групах і потоках.

Здобувачі вищої освіти реалізують своє право вибору навчальних дисциплін, як правило, не пізніше початку весняного семестру, який передує навчальному року, під час якого передбачене їх вивчення.

Для здобувачів вищої освіти, які навчаються за освітніми програмами, згідно з якими заплановано вільний вибір дисциплін у першому навчальному році (здобувачі вищої освіти другого (магістерського) рівня), вибір організовується впродовж перших двох тижнів початку навчання.

Для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня та третього (наукового) рівнів, які навчаються за освітніми програмами, згідно з якими заплановано вільний вибір дисциплін у першому навчальному році (з другого семестру), вибір організовується упродовж грудня – січня поточного року.

3.2. В поточному навчальному році здійснюється вибір дисциплін, вивчення яких передбачено в наступному навчальному році.

3.3. Кафедри, які забезпечують викладання дисциплін за вибором, до 01 листопада кожного навчального року подають до навчального відділу ДДТУ перелік дисциплін, які пропонуються для вибору здобувачам вищої освіти на наступний навчальний рік, силабуси цих дисциплін.

3.4. Кафедри формують перелік дисциплін за вибором здобувача вищої освіти, а також розміщують силабуси та робочі програми навчальних дисциплін на офіційному сайті університету.

3.5. Вчена рада ДДТУ затверджує перелік дисциплін вільного вибору за всіма рівнями вищої освіти.

3.6. Процедура вибору здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін включає наступні етапи.

Перший етап – ознайомлення здобувачів із порядком, термінами та особливостями запису та формування груп для вивчення навчальних дисциплін вільного вибору в ДДТУ. Інформацію про перелік та зміст вибіркового навчальних дисциплін здійснює гарант освітньої програми (голова проєктної групи) або завідувач кафедри.

Другий етап – запис здобувачів на вивчення навчальних дисциплін. Написання здобувачами вищої освіти заяви у паперовому вигляді на ім'я ректора щодо вибору переліку вибіркового навчальних дисциплін. Форма заяви приведена у додатку 1.

Для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня очної форми навчання та третього (наукового) рівня (підготовка докторів філософії) вибір дисциплін проводиться у наступні терміни:

- вибір дисциплін з 2 семестру (перший курс) - подача заяви триває з 01 грудня по 01 січня;
- вибір дисциплін з 3 семестру (другий курс) - подача заяви триває з 01 квітня по 01 травня.

Для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня заочної форми навчання написання заяв проводиться під час літньої екзаменаційної сесії (відповідно до графіку освітнього процесу).

Для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня очної форми навчання подача заяв триває у період перших двох тижнів з початку навчальних занять поточного року.

Для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня заочної форми навчання написання заяв проводиться під час установчої екзаменаційної сесії (відповідно до графіку освітнього процесу).

Декани факультетів готують розпорядження щодо вибору дисциплін здобувачами вищої освіти та передають його до навчального відділу ДДТУ для складання розкладу занять та врахування розподілення навчального навантаження науково-педагогічним працівникам.

Третій етап – опрацювання заяв здобувачів вищої освіти деканатом факультету, гарантом освітньої програми (головою проектної групи); попереднє формування груп для вивчення вибіркового навчального дисциплін. За результатами етапу здобувачам вищої освіти, вибір яких не може бути задоволений з причин, перелічених у пункті 2.11, повідомляється про відмову (із зазначенням причини) і пропонується зробити вибір із скоригованого переліку.

Четвертий етап – за необхідності здійснюється повторний запис здобувачів вищої освіти на вивчення навчального дисциплін. Здійснюється за правилами, наведеними вище.

П'ятий етап – остаточне опрацювання заяв здобувачів відповідного факультету, прийняття рішень щодо здобувачів, які не скористалися правом вільного вибору (пункт 2.8), формування груп для вивчення вибіркового дисциплін. Після остаточного формування і погодження складу академічних груп із вивчення вибіркового дисциплін, інформація про вибірково дисципліни вноситься до індивідуального навчального плану здобувача вищої освіти у деканаті факультету. З даного моменту вибірково дисципліна стає для нього обов'язковою.

3.7. Обрані дисципліни вносяться до робочих навчальних планів спеціальностей і визначають навчальне навантаження кафедр і конкретного науково-педагогічного працівника.

4 ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

4.1. Заяви здобувачів вищої освіти щодо вибору навчальних дисциплін зберігаються у відповідному деканаті протягом усього терміну навчання за відповідним рівнем.

4.2. У випадку поновлення, переведення здобувача вищої освіти, допуску до занять після завершення академічної відпустки або зарахування для здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти на базі ступеня молодшого бакалавра (освітньо-кваліфікаційного рівня «молодший спеціаліст») із скороченим терміном навчання, за письмовою заявою здобувача і згодою завідувача кафедри, можливе перезарахування результатів навчання вибіркового дисциплін за рахунок результатів навчання фактично вивчених дисциплін.

4.3. Вчена рада ДДТУ може дозволити здобувачам-учасникам програм академічної мобільності зараховувати вибірково дисципліни, які прослухані в іншому закладі вищої освіти, але не передбачені освітньою програмою відповідної спеціальності у ДДТУ.

4.4. Внесення суттєвих змін до порядку реалізації здобувачами вищої освіти вільного вибору навчальних дисциплін здійснюється лише за згодою органів студентського самоврядування ДДТУ.

4.5. Зміни та доповнення до даного Положення вносяться та затверджуються вченою радою ДДТУ у тому ж порядку, що і саме Положення.

Розглянуто і схвалено науково-методичною
радою ДДТУ

« 15 » 09 2022р., протокол № 8

Заступник голови НМР

Начальник навчального відділу

Голова студентського
парламенту ДДТУ

Олена ГЛУЩЕНКО

Людмила ДОБРИК

Ілля БЕЗЦІННИЙ

ЗРАЗОК**заяви здобувача вищої освіти на включення до індивідуального плану
дисциплін вільного вибору**

В.о. ректора Дніпровського державного
технічного університету
проф. Віталію ГУЛЯЄВУ
здобувача вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня
(другого (магістерського) або третього
(наукового) рівня) _____ курсу
групи _____
освітньо-професійної (освітньо-наукової)
програми _____

(назва ОПП (ОНП))

(Прізвище, ім'я та по батькові здобувача)

ЗАЯВА

Прошу включити у мій індивідуальний навчальний план на 20__/20__
навчальний рік наступні дисципліни вільного вибору:

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____

(Дата)

(Підпис)